

Як зробити урок ефективним (На допомогу молодим педагогам)

- Урок – це така форма організації навчальної роботи, яка включає різноманітні колективні та індивідуальні заняття учнів класу під керівництвом вчителя з метою свідомого, активного і міцного засвоєння ними певного навчального матеріалу.

● “До хорошего уроку
вчитель готується все
своє життя”

● В.О.Сухомлинський

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ДО УРОКУ

- *планування системи уроків з теми і конкретизації цього планування стосовно кожного уроку;*
- *осмислення і складання планів окремих уроків.*
- **ПІДГОТОВКА**
- *ПОПЕРЕДНЯ*
- *БЕЗПОСЕРЕДНЯ*

- **Тематичне планування** призначене для визначення оптимальних шляхів реалізації освітньої, розвиваючої і виховної функцій навчально-виховного процесу в системі уроків і позаурочних занять з даної теми або розділу навчальної програми.

До системи планування

входять:

- уроки різних типів і видів,
- інші форми організації позакласної та позаурочної роботи учнів.

Алгоритм роботи над тематичним плануванням

- ретельне вивчення вчителем навчальної програми з предмету, освітніх стандартів;
- визначення основних виховних і розвивальних завдань у межах навчального предмету в цілому і з даної теми.

Схема роботи над тематичним плануванням

. Назва теми:

- 1) мета (загальна дидактична) уроку або системи уроків;
- 2) тип уроку (уроків);
- 3) спільні методи навчання (репродуктивні або продуктивні);
- 4) обладнання і основні джерела інформації;
- 5) види контрольних робіт на основі системи уроків.



- 2. Актуалізація:

- 1) опорні знання (поняття і факти) і способи дії;
- 2) типи самостійних робіт.



- 3. Формування нових понять і способів дії:

- 1) нові поняття і способи дії;

- 2) головні і другорядні проблеми та типи самостійних робіт.

- 4. Застосування (формування умінь та навичок):

- 1) типи самостійних робіт;
- 2) міжпредметні зв'язки.


- 5. Домашнє завдання:
- 1) повторення (обсяг навчального матеріалу);
- 2) типи самостійних робіт.


- Основою тематичного планування слугує дидактична структура уроку, компоненти якої містять елементи знань (понять) і способів дій, типи самостійних робіт, тобто зміст і способи навчання.

Планування системи уроків

- чітко уявити, якими опорними знаннями, вміннями і навичками уже володіють учні,
- які види наступних зв'язків (предметних, міжпредметних) можуть і повинні на їх основі актуалізуватися.

- **Безпосередня підготовка вчителя до уроку** — це планування уроку, конкретизація тематичного планування, стосовно кожного окремо взятого уроку, осмислення та складання плану і конспекту уроку після того як визначено основний зміст і спрямованість уроку.

- 
- Вимоги до планування і проведення уроку відповідно до вимог сучасної освіти.

- 
- План уроку необхідний кожному вчителю, незалежно від його стажу, ерудиції і рівня педагогічної майстерності.

тематичний
план

зміст програми

План
уроку

знання рівня
підготовки

знання
індивідуальних
особливостей
учнів



Системний підхід до планування уроку

1. Конкретизація мети і завдання уроку.
2. Визначення обсягу і змісту навчального матеріалу.
3. Вибір оптимальних методів і прийомів навчання.
4. Вибір форм навчання.
5. Вибір дидактичного апарату уроку.
6. Визначення змісту домашнього завдання.

Етапи планування

1. Осмислення мети уроку, кожного його кроку.
2. Запис у спеціальному зошиті в тій чи іншій формі плану уроку.

- **Мета уроку** визначається на основі змісту матеріалу, матеріальної бази школи і характеру такої діяльності учня з навчальним матеріалом, яку можна організувати в даній навчальній ситуації.

Прогнозування уроку

- визначення основного змісту і напрямку власної діяльності і діяльності учнів;
- добір необхідного і достатнього матеріалу, який повинні засвоїти учні;
- визначення послідовності введення в обіг тих чи інших понять, які будуть вивчатися на уроці;
- добір найвиразнішого матеріалу, що спонукатиме до активної розумової діяльності учнів;
- визначення орієнтирів у вигляді узагальнених запитань, проблемних завдань та ін.

- Педагогічне передбачення
– прогнозування
можливого повороту думки
учнів при розв'язанні
конкретних навчальних
завдань.

- Після ретельного аналізу, обдумування композицій уроку учитель здійснює запис плану-конспекту уроку.
- Досвідчені вчителі обмежуються короткими записами, початківцям варто писати більш розгорнуті плани-конспекти уроку.

- **План уроку** — це початок творчого пошуку, засіб ефективності уроку, реалізація задуму вчителя, ґрунт натхнення і талановитої імпровізації

Структура поурочного плану

- тема уроку;
- мета уроку з конкретизацією його дидактичних завдань;
- зміст матеріалу;
- форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- методи, засоби навчання, система завдань;
- контроль і корекція навчальної діяльності.

- У плані уроку уточнюється його структура, визначається орієнтовна міра часу на різні види роботи, передбачаються заходи перевірки успішності навчання школярів, конкретизуються їх прізвища, кого планується опитати, перевірити тощо.

Підготовка учнів до наступного уроку в системі уроків

- $\frac{3}{4}$ ознайомлення учнів з планом їх роботи на наступних уроках в системі уроків з теми;
- $\frac{3}{4}$ орієнтацію учнів на їх попереднє ознайомлення з окремими розділами або темами підручника, читання науково-популярної й художньої літератури з проблем наступного уроку, проведення спостережень та нескладних дослідів, які можуть сприяти вивченню нового матеріалу.

Схема плану-конспекту уроку

1. Тема програми.
2. Тема уроку.
3. Мета уроку:
4. Завдання: а) освітні; б) виховні;
в) розвиваючі.
5. Тип уроку.
6. Методи: а) навчання; б) викладання.

- 7. Матеріально-технічне і дидактичне оснащення уроку:
 - 1) Обладнання.
 - 2) Прилади.
 - 3) Інструмент (робочий, вимірювальний).
 - 4) Заготовки, матеріали.
 - 5) Наочні посібники.
 - 6) Дидактичний матеріал.
 - 7) Технічні засоби навчання.
- 8. Міжпредметні зв'язки.
- 9. Література.

Хід уроку по етапах

- 1. Актуалізація опорних знань і мотиваційних станів.
- 1) Завдання етапу.
- 2) Склад опорних завдань.
- 3) Склад опорних умінь.
- 4) Формування мотивів, інтересу, емоційного настрою.

- 2. Формування нових знань і способів діяльності.
- 1) Завдання етапу.
- 2) Введення нових понять.
- 3) Очікуваний приріст знань, умінь.
- 4) Способи спонукання.

- 3. Формування нових умінь і навичок.
- 1) Завдання етапу.
- 2) Склад формованих і розвиваючих умінь.
- 3) Самостійна робота.
- 4) Поточний інструктаж (індивідуальний, колективний).
- 4. Домашнє завдання.

Вибір раціональних методів навчання

- **Метод** (від грец. μέθοδος — «шлях через») – систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити для виконання певної задачі, досягнення мети.
- Під методом розуміють прийом або систему прийомів, що застосовуються в якій-небудь діяльності.

- Метод (буквально шлях до чогось) означає спосіб досягнення мети, певним чином упорядковану діяльність.
- Методом навчання називають спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на рішення завдань виховання і розвитку навчаємих в процесі навчання.

Основні групи методів

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Словесні
- Наочні
- Практичні
- Індуктивні та дедуктивні
- Репродуктивні та проблемно-пошукові
- Методи стимулювання пізнавальної мотивації
- Методи контролю

Вибір оптимального поєднання методів навчання

- Відповідність методів принципам навчання.
- Відповідність меті і задачам навчання.
- Відповідність змісту даної теми.
- Відповідність навчальним можливостям учнів: віковим, психологічним; рівню підготовленості (освіченості, вихованості і розвитку).
- Відповідність наявним умовам і відведеному часу навчання.
- Відповідність можливостям допоміжних засобів навчання.
- Відповідність можливостям вчителя.

Використана література та інтернет-ресурси

- Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Анализ современного урока: Практич. пособие для учителей и руководителей образоват. учреждений, студентов пед. учеб. заведений, слушателей ИПК. – Ростов-н/Д.: ТЦ «Учитель». 2002. – С. 68-77.
- Львов М.Р. Словарь-справочник по методике преподавания языка: пособие для студентов педагогических вузов и колледжей. – М.: Издательский центр «Академия»; Высшая школа, 1999.
- Типи уроків. Схеми аналізу уроків різних типів (декілька варіантів за предметами і типами).// Директор школи. – 2001. - № 29-32. – С.17-20.
- Орієнтовна схема самоаналізу уроку
http://umni4ka.at.ua/publ/vidviduvannja_i_analiz_urokiv/skhemi_analizu_uroki_v_riznikh_tipiv/samoanaliz_uroku/12-1-0-7
- Ірина Задніпрянець. Методика традиційного уроку. Самоаналіз уроку
<http://www.fiz-metodika.kiev.ua/phy-metodika/typ-trad-urok.doc>
- Самоаналіз уроку як засіб підвищення рівня професійної компетентності вчителя
http://mmo.at.ua/ld/o/65_qdo.doc